

Universitätsbibliothek Wuppertal

Q. Horatii Flacci Epistolae Omnes, Qvae Extant

Horatius Flaccus, Quintus

Basilae, 1615

Epistola XII. Ad Iccium

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1477)

g Metaphora est ab integris ac firmis corporibus ad animum: qualis fuit Satyr. 3. lib. 1. incolunt capiteis, pro, integer ne es animi? ut ibidem.

h Solstitium, aura inualis bruma, mensis Augustus videntur mihi modificata verba pro hominibus in tali caelo versantibus, praeterea in solstitio est synecdoche generis pro aestivo.

i Metaphora quoque est a corpore ad animum pro grato & memori animo, quod Graece dixeris, χρεω λαβών μέμνησθε, memento acceptum beneficium: sicut est in dulciora et saporibus pro, commoda & dona praesentis horae cape.

k Sumtum est a iudice, qui totius rei habet arbitrium & facultatem ad significandum, nullum esse locum, qui procul et terra spectet vastitatem procellosi maris, 15

tam ab illius casibus tutum, ut possit animo dare tranquillitatem.

l Metonymia est ambientis aeris pro subiecta regione, quam solum mutavit, non mores & naturam. Hanc sententiam Aeschines in Ctesiphontem usurpavit ἀρεσπός. ubi docet orator neminem fore virum bonum apud externos, qui parvus fuerit apud suos ἡ γὰρ, ἐστὶν τὸν τόπον, ἀλλ' αὐτὸν τόπον μόνον μετήλλαξε, id est, non enim, aiebat, mores, sed locum solum mutavit, ubi est, μετανομοσία. Ita caelum pro aere lib. 1. Titul 2. Institut. in distributione animal.

m Anadiplosis est in sono ejusdem vocis ad clausulam praecedentis & initium sequentis sententiae iterato.

EPISTOLA XII. AD ICCIVM.

Theticum.

Iccio nunciatur, quis satis locuples dicendus sit, quanti faciendus amicus, & quis reipublicae status.

Fructibus Agrippae Siculis, quos colligis Icci, Si recte frueris non est, ut copia major Ab Jove donari possit tibi: tolle querelas.

2. Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.

3. Si ventri bene, si lateri est pedionusq; tuis: nil Divitiis poterunt regales addere majus.

4. Si forte in medio positorum abstemius, herbis Vivis & c. vrticā si v. ves protinus, ut te Confestim liquidus Fortunae rivus in auret:

5. Vel quia naturam mutare pecunia nescit: Vel quia cuncta putas una virtute minora.

6. Miramur, si Democriti picius edit agellos, Cultaq; dum peregrus es animus sine corpore velox:

Quum tu inter scabiem tantum, & contagia laceri

Nil parvum sapias, & adhuc sublimia cures.

Quae mare comescant caussa: quid temperet annum

25 Stella sponte sua jussane vagentur & errent:

h Quid premat obscurum Lunae: quid proferat orbem:

Quid velit & possit rerum concordia discors:

Empedocles an Stertini deliret acumen.

30 7. Verum seu pisces, seu porrum & cape trucidas

Uttere Pompejo Groppho & si quid petet, ulro

Defer: nil Gropphus, nisi verum orabit & equum.

8. Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid des.

35 9. Ne tamen ignores, quos si Romana loco res,

Canaber Agrippae Claudi virtute Neronis.

Armenius cecidit, jus imperiumque Phraates

Cesaris accepit genibus minor: aurea fruges

Italia pleno diffundit copia cornu.

40

Analysis Dialectica.

Ad primum quaestionis caput respondet e paribus, Enthymematicis sic judicatis, (majora enim & minora negata reducuntur ad paria),

si recte frueris rebus presentibus, eque dives es, atque locupletissimus quisque: si antecedens est verum, desine de paupertate apud me conqueri. ex his Iccij querelis cognoscimus eum non fuisse μαζαρόφρον, quem Aristoteles varie

describit Ethic. lib. 4. cap. 3. & hujus varia descriptionis sunt haec, καὶ αὐτὸ ἀναγκαῖον, ἢ μικρὸν ἢ μέγα διοφρατῆρος & δεινός. αὐτὸ δ' ὄντος γὰρ ὄντος ἐξείναι αὐτὸν τῶν τῶν. i. vir etiam

magnanimus de damnis necessario acceptis, sive parvis minime queribundus est, neque simplex ullus est enim ejus qui valde curat illa, ut esse affectum in ipso. Hoc in loco dicitur magnanimus non queri solitus, siquid forte incomodi & damni acceperit in rebus ad vitam necessarijs, nec vnaquaque hora delectare detrimenta

rei domesticae, nec praeterea quemquam rogare opem his refarciendis malis, quod qui facit, aperte indicat se

haec habere impense cara, nec sine iisdem posse vitam dignitatemque suam tueri. Magni autem animi signum Cicero dedit lib. 14. epist. 9. ad Atticum, quum ita scripsit

Sed quod queris, quid arcesserim Chrysiptum (architectum) tabernae mihi duae corruerunt, vel quae rimas agunt. Itaque non Inquilini, sed muros etiam mi gravaverunt. Hanc ceteri calamitatem vocant: ego nec incommodum quidem, quam

vis aliorum quisque de talibus eventis multas fundat querelas sic, o Socrates! o Socratici viri! nunquam vobis gratiam feram. dii immortales quam mihi ista pro nihilo!

subaudi habeam: Quam bonorum amissionem Cicero se a quo ferre ostendit animo beneficio philosophiae atque studio sapientiae, non autem hujuscemodi bonum accepisse ab animi magnitudine sibi naturaliter insita,

In describendo autem loco superiori Ciceronis usus sum olim exemplari multum differente, quod anno 1588. in lucem Luguni editum fuit sumptibus Sybilla a Porta.

2. Illustratur complexio descriptione pauperis ex adjunctis, quod hinc non suppetat usus rerum, & multa desunt: sed quia Iccio suppetunt ad vitam cultum omnia, nihilque deest. i. satis est dives Iccius, ipsum non esse pauperem concludit.

3. Approbatio est assumptione quadam distributione rerum, quae fit ex adjunctis, cibis, potione, lectisternio, curribus & equis nomine subiectarum corporis partium significatis, quemadmodum videtur Porphyrio interpretari, quod non minus quis fortasse probaret, quam

si de optima valetudine, recta & firma corporis constitutione, de magno denique ad cetera labore interpreteris, ut nonnulli faciunt, qui sententiam suam vulgata parabola tuerentur, melior est sanctas, quam ingens thesaurus: quae

certe interpretatio est quadam repetitio praecedentis

h h 2 syllo-

sylogismi, ubi quod generatim prius dictum fuit, nunc figillatim enuaciat: ita: si habes cibum & potionem, quibus corpus sustentetur: si lectisternia, ubi cubes & quiescas: si currus & equos, quibus huc atque illuc transveharis, ut res tua ferant: si denique his recte fruieris, non minus locuples es, quàm rex aliquis & potentissimus: itaque nihil est, quod paupertatem queraris: quod si tamen malis locum sine modificatione verborum intelligi de firma corporis constitutione, minimè repugnabo. Et certè ita multò erit minor Iccii causa de conditione sua querendi bonis Fortune & corporis cumulatio, & altera erit argumentatio ejusdem & argumenti & conclusionis cum prioribus.

4. Mira est Poetae calliditas in tractando hujus hominis spleonectæ ingenio divitiis ac opibus valdè dedito, ut constat ex Od. 29. l. 1. si, inquit, abstinentiã rerum, quæ sunt in tua potestate, contentus vivis parvo, tu posteram vitam tolerabis tenuiter ac parce: atque ita crescent tuæ opes in immensum. Consequens hujus axiomatis connexi confirmatur diversis, Quamvis magna futura sit tibi accessio bonorum & frugalitate, non aliam tamen sumptuum facies, atque solitum: hac dissimulatâ infirmatione, quod vitio erat vertendum, laudi ducit. Avaritiam enim Iccii nomine frugalitatis medicitatis donat, ut qui ad hanc traducere inde illud studebat. Si paræmiologus attentius æstimasset, momentoque suo ponderasset vnumquodque hujus epistolæ argumentum, nunquàm duos ipsius versus 5. et 6. contulisset in vim idem significandi cum proverbio, quod depromsit. e lib. 11. Athenæi.

Αείπειν εἰ μὲν ἀποκρίσῃς, εἰ δὲ δούλους Ἀνδρῶντος. ἢ
Semper bene vter, Thyetius semper bene est homo.

Hic Interpretatur hominem esse doliũ & cum eĩã fatinæ. qui poculentis ac esculentis nimis indulgeat, quĩ noster poeta studeat traducere Iccium ab immodica parsimonia ad frugalitatem

5. Illam victus & vitæ universæ æquabilitatē voto magis, quam rei veritate, nirentem illustrat, quod naturã ita comparatus Iccius nequiret vi pecunie mutari: vel quod do-

Et inã & philosophiã instructu uni virtuti post ponere omni.

6. Virtus Iccii probatur minorum collatione, si nobis est Democritus admirabilis, quod unico philosophiæ studio & amore eorum rei domesticæ abjecerit? tu nobis multò magis videris admirandus, qui uno & eodem tempore desopam & Physicæ, & chrematisticæ, id est, arti quæstuarie, quam tamen posteriorem obiter ex adjunctis improbat, quia est cultori suo infesta & contagiosa, a qua cupit illum avocare, & ad priorem reducere, quam fufius illustrat, velut suis partibus: quæ enim physica sit doctrina rerum naturalium, considerat & contempletur partim corpora cælestia, in quibus versatur Astrologia, partim aëria, in quibus Meteorologia. partim terrestria & aquatilia, in quibus ars medica. Itaque ad aliquam harum partium, quicquid hic dicitur de planetis vagis, vel fixis stellis, sive de obscuritate & clauitate Lunæ, sive de vicissitudine temporum, sive de concordia elementorum, videntur pertinere, & in illis Iccij vigiliæ dicuntur elaborare, quod licet longè secus sese habeat, Poeta tamen ita esse vehementer optat.

7. Hic quædam est occulta transitio a prima Epistolæ parte ad secundam de Grospho in amicitiam alliciendo, cujus conciliandæ ratio est ex effectis vtriusque, ut Iccius primùm minimè spectet, quid rogetur a Grospho, sed prolixius ac cumulatus deferat petito. Deinde Grosphus nihil, nisi quod honestum & justum fuerit, rogaturus sit.

8. Postrema ratio est conciliationis ex adjunctis, quod adeptio amicorum viliusimè constet, præsertim, si ad tuam familiaritatem legentur viri boni, atque ipsorum animi tibi aliquo beneficio devincuntur.

9. Jam tertia Epistolæ pars est de statu reip. Romanæ, qui declaratur ex efficientibus, quod Hispania Tarasconensis virtute Agrippæ, Armenia Tib. Claudii Neronis fortitudine, & regna Parthorum & Persarum subiecta sint sub imperium, ditionemque populi Romani. Postremò ex adjuncta incredibili fugum ubertate per totam Italiam diffusa.

Enarratio Grammatica.

AD Iccium.] Iccius non ex alia descriptione melius potest cognosci, quàm ex enarratione Od. 29. l. 1. vnde facillè perspicias illius mores & ingenium: atque nomen scribendum per (r) Itium: Itaque inde repetes omnia, & quæ hic fortalsè etiam desideres de M. Vipfano Agrippa, reperies Od. 6. lib. 1. e neutro tamen loco facillè & apertè intelligas, vtrum fractus, quorum hic fit mentio, dati fuerint Iccio ab Agrippa, an solum administrati ab illo procuratore hujus. Quantum autem ego conjecturâ consequi possum, e libera potestate fruendi talibus bonis Iccio facta, & comparatione illorum, quam postea non videntur frustra hic adhibuisse, ex istimo Iccium tantum fructuum justum fuisse dominum.

Fructibus fruieris.] Ταῦτα μὲν παρὲς ἀλλήλα πλεονάζουσιν, ut alterum inclinetur ab altero, ut docet Donat. in Eun. Act. 4. Sc. 7. ad fin. & in Heaut. Act. 1. Sc. 1. ad hunc versum, nefas esse ullã me voluptate hic fieri. frui, ait. propriè est delectationem capere ex usu. Ibidem, sed Act. 3. Sc. 3. de verbi hujus origine vide, ut nos etiã alibi notavimus.

Nen est.] De usu est impersonalis dictum est in Grammat. Od. 1. l. 3. Hæc tamen phrasis tam a Latinis, quàm a Græcis affectata non amplius sonat, quàm si ita pronunciaris: si rectè fruieris præsentibus, nihil abundantius possis accipere ab ipso Jove. Hoc autem, non est,

ut, Græci efferunt, ἐκ εἰδ' ὀπῶν, pro, non potest fieri, uti vel, nullâ ratione potest fieri.

Ut major.] Hoc etiam enunciatur sine particula negandi, sicut exempla in Gram. Od. 1. l. 3. tibi indicabunt.

Tolle querelas.] Ellipsis est præpositionis rationalis, quare, vel itaque, ne queraris.

Pauper.] De hac voce diximus Od. 2. l. 3. Hæc autem loquutio, cui rerum suppetit usus, valet, qui potest rebus vti.

Si ventri bene.] Interpretatio est sententiæ Theognidicæ hoc pentametro comprehensæ:

Γαστήρ τε καὶ πλεῖστος, καὶ πῶσι δὲ βέλτερον.

Neque tantum verba vtriusque Poetae sibi respondent sed genus etiam argumenti profusidem est: quod quia Lambinus minimè explanavit loco citato, apertius nunc demonstro. Protasis horum parium apud Theognin præcedit tribus versibus amplificata sextuplici bonorum distributione, auri, argenti, pinguis soli equorum, mulorum, & reliquorum ad vitæ cultam utilium, & sic enunciatur: juxta sunt inter se divites, & qui hæc possident, atque hi, quibus adsunt, quæ oportet, quibusq; sunt omnes corporis partes bene affectæ, καὶ εἰς ἑσὺ πῶσι βέλτερον, ad suavisiter vivendũ, & præsertim fruedũ. Hæc apodosis, præsentī pentametro continetur. Hic autem loquitur,

loquitur, quemadmodum loquutus est Od. 16. l. 3.

Bene est, eius Deus obtulit
Parca, quod facis est, manu.

Divitia.] Cicero videtur in Caelio & alibi distinguere divitias & opes hoc genere finis & sermonis, quod illae solent expeti, ut vtatis: haec vero, ut colatis: huic tamen differentiae videntur repugnare divitiae regales pro opibus, vel est periphrasis opum vi epitheti regales?

Sifortē.] Singularis est hujus conjunctionis, sicut (nisi) convenientia cum (forte) adverbio a bonis Latinitatis auctoribus usurpata, qui nunquam pro hoc dicunt, si fortasse, nisi fortassis, vel fortan, ut plerique omnes hodie loquuntur.

Abstemiū.] Ratio hujus vocis redditur a Fabio Quint. l. r. c. 7. de Orthographia. Abstemiū, inquit, ex abstinentia temeti composita vox est. Temetum autem pro vino fuit veteribus in usu, ut Plaut. in Aulul. Temeti nihil allatum intelligit. Fuit etiam posteris, Plin. l. 14. c. 13. Cato ideo propinquos foeminis dare osculum iussit, ut scirent, an temetum olerent. Nam Agell. l. 11. c. 23. ex alijs historicis scribit, mulieres Roma atque in Latio abstemias etatem egisse: hoc est vino semper, quod remedium praesed lingua appellabatur, abstinnisse dicunt, & non minus multatas a iudice si vinum bibissent, quam si probrum & adulterium commississent, & certē alibi docuimus e sapientis Salomonis proverbii & scriptoribus profanis: quidnam morborum & malorum vinum daret mortalibus, quos ideo praestaret illius abstemios vivere - ὡς μὴ ἐξ ἀπίνης αἰνοῦ γαργυμένοι νοσήματι περὶ πίπῳσι, ut non in morbum inciderent, statim ubi a vino abstinnissent. Rationem praeterea vocis affert Donat. Act. 1. Sc. 4. Andriae. & Act. 4. Sc. 3. Eunuchi, Temeti nomine antiqui grave vinum appellabant, eo quod tentaret mentem. id est, labefactaret: cui non admodum est dissimile τὸ μέδην dictum διὰ τὸ τὸς ἀμεστέας αὐτὸ πίνοντας μεθύσκει. i. quod ipsum Immodice bibentes debilitet ac frangat, id est, τὸς αὐτὸς ποιεῖ μεθύμενος, ἢ ἐἰς μεθύμοσιον αἰνοῖ. i. eosdem inducat in summam rei quamlibet necessariae incuriam, de quo revise notas in Oden. 37. lib. 1. Est quoque notandum positorum pendere ab adjectivo (abstemius) quomodo vini abstemius dicitur & abstemium esserum in medio positarum, valet abstinere a rebus promtis & expositis potestati & voluntati nostrae.

Protinus.] Vox est continuationis & ordinis, ut ex alijs locis apparet. Virg. initio l. 4. Georg. in transitione a parte tertij operis de pecore ad quartam de apibus:

Protinus acry mellis caelestia dona

Exsequar, id est, exponam deinceps rationem mellificij

hic accipitur Sat. 5. lib. 2.

Tu protinus, unde

Divitias arisque ruam, dic augur, acervos.

Urtica.] De hoc genere herbae lege Dioscor. l. 4. c. 94. ubi gemina tribuitur ei appellatio, quum dicitur ἀχάλητος, ὁ δὲ κνίδις, utriusque autem Etymon respondet Latino. Urtica enim nominatur, quod tactu sui sit acer rima & vrat maximē: ἀχάλητι μὲν ὅτι ἐκάλει ἀχάλη αὐτὴ ἐν δόξῃ, quod non pulcrum nec mollem sui praebeat tactum: κνίδι δὲ κατὰ τὸ κνίσειν, apungendo & vrendo, ὅτι διηγμένον καὶ κνισμὸν ἐμοίει τὰς τῶν ἀπομένων χειρῶν, quod morsum exprimitur imprimat manibus tangentium. aliud tamen etymum ab editione prima hujus commentationis inveni in parecholis Eustathij sub initium ὁδὸς. Δ. αὐτὰ κατὰ θάλασσαν ἀχάληται οὐκ ὀνομάζονται αὐτὰ τὰς περὶ γῆν βοτάναις, ἀσὲς κνίδας φασί. ὅν τ' ὄνομα κατὰ ἐπισημοῦ ἀντιφράσεως. ἕναρ ἐστὶ π ἀχάλην αὐτὰς ἠγασσάμενοι ἀπαλόν, ἢ ἀπὸ τῆς ἀχάλης ἕστα

ἀχάλητος. i. urtica marinae sunt ejusdem nominis cum terrestribus herbis, quas etiam vocamus Urticae: quarum (primum) nomen per suavitatem contrariae loquutionis dicitur. nihil enim habet, quod in ipsis quietum, lenē, delicatum & molle, quum tactus sit acer et in jucundus, dicitur autem ἀχάλος per syltolen pro ἡχάλος ἀσ ἡσ, τὸ ἡσ μὲν id est remissē, lentē. quare hoc etymum arguit erroris scripturam per ψilon.

Rivus.] Epodis 15. inrer amnes auriferos, Pactolus, Tagus, Padus, Hebrus, Ganges, nominati sunt, qui licet locuplerentur Iccium, non mutarent tamen rationem Icciani victus. sic Lucret. dicit, rivus auri & argenti. lib. 5. vers. 203. Ita interpretor particulam ut per discretionem, vel intensionem, quantumvis non per finem, pro, quamvis in auret, & expleo elipsin τὴν tamen sic tamen vives postea. Ad annotationem Epod. 15. de Pactolo addam ex Eustathio in Periegesin Dionysij ad hunc locum.

ὄθεν Πάκτωλός ἐδίδου

Χρυσόν ὁμῆ δίνησιν ἐφελκόμεν & κελαρύζει.

Unde e Tmolo monte Pactolus manans

Aurum cum vorticibus trahens susurrat.

Cui Scholiastes hanc interpretationem subjungit, χρυσοφόρος γὰρ ἰσορεῖται ποταμὸς ὁ Πάκτωλός, ἢ ὡς αὐτὸ τὸ ποταμὸς κατὰ τὸ χρῆμα τῆς ἡσ, ἢ ὡς λαπαίνων τὴν ἐργασίαν γῆν, καὶ πλετοποιὸς τοῦς ἐκεῖ γαργυμένους, id est, Pactolus definitur fluvius aurifluus, aut ob id ipsum, quod ramenta auri deorsum trahat, aut quod regionis solum fecundet, & illic habitantes locupletet: quam descriptionem confirmat auctoritate Hesiodi, Pactolus ramenta auri devolvit e Tmolo & in Hermum fluvium deponit. Hanc tamen fluvij naturam alij ad fabulam Midæ Phrygiae tyranni referunt, qui ex oraculo Apollonis ad extinguendam auri sitim caput immergit in Pactolum, & inde arenae fluminis semper postea inauratae fuerunt.

Miramur.] Quod Cic. dicit 5. de fin. & 5. Tusc. de voluptaria occacatione Democriti, & patrimonij cōtemptione, Diogenes Laërtius in ipsius vita, illius nō meminit. Narrat quidem, quē admodū studio peregrinationis brevi consumserit, quicquid illi cecidisset e partitione paternae hereditatis cum fratribus, atque inde regressus propter sumam ipsius inopiam a fratre Damazo nutritus fuerit. Quū verō (inquit Laërtius) lege cautū fuisset, ut, qui patrimonium consumserat, nullum dignitatis gradum in patria consequeretur, eo cognito, ne invidiorum & detrahentium pateret calumniis, legisse illis constat librum, qui magnus Diacosmus dicebatur, & a Budæo definitur ordo rerum & digestio complectēs numeros concinnitatis omnes, vnde quin gentis talentis honoratus est, καὶ ὡς ἀληθῶς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ πάντων τὰ λθ, & erat quā verissimē in omnibus Philosophiae partibus versatus. ideōque honorificis imaginibus aereis post mortem est decoratus, centum vitæ annis superatis. Petronius arbiter scribit Democritum, quo sapientiae operam daret, vili pergulā, sive contignatione vili & paupertinā domo ætatem egisse, & ex ea præclara illa de herbis & natura rerum scripta extūdiffe. Arist. l. 1. Metaphy. c. 30. scribit, Democritum & Leucippum subjecisse plenum & vacuum rebus tanquam materiam, & ex Atomorum figura, ordine, situ generari omnia.

Cultaque.] Si terrā colere nihil est a iud, nisi illam resolvere & fermentare, ut definit Colum. l. 1. c. 2. i. in pulverem redigere, Gall. meubler la terre, & quasi mobile multa in versione reddere; nomine cultorum intelligenda sunt arva sic affecta, cōseriq; solita, quæ Græci vocāt γῆν ἐργασμένην ἢ ἀσείμον ὄρεον. D. Lucas c. 6. Evāng. & Math. 12. cap. id enuntiant sine subitant: ἐργέτω δὲ ἐν σαββάτῳ διὰ τὸ εἶναι τὸν ἀνθρώπον ἀντὶ τῶν ἀσείμων. i. factum h h 3 etiam

Eum est, ut Sabbatho altero primo pertransiret per sata
vel per segetes, sicut τὸ ἀγέλλος ἐδίε ἀπὸ τοῦ ἀγέλλου
ἐίπυε. Hic autem versus Ode. 22. lib. 1. citatus est ad lo-
cum Plutar. in Per cle de Anaxagora, qui numinis affla-
tu animique celsitudine motus, domum deseruit & a-
grum reliquis incultum & vastatum, quemadmodum
sata substantivè accipiuntur pro segetibus & agris se-
mente gravidis.

Dum animus. Id est, dum mens ipsius Democriti est
intenta Philosophicis contemplationibus.

Peregrè.] Hoc adverbium convenientiam habet
cum verbis cuiusvis motus vel quietis Satyr. 6. l. 1. di-
xit, exire peregrè. Terent. Phor. Act. 2. Sc. 1. Pericla,
damna, exsilia peregrè rediens semper cogitet. Item Cic.
epistola peregrè allata. Idem autem huius loquutionis
loco peregrè est animus, dicit pro Milone, aures pere-
grinari, id est, nihil audire, nihilque intelligere eorum,
quæ, vbi quis ac verberis, gerantur, more hospitias pe-
regrini, qui in athena repub. minimè debet esse curiosus.
Hoc fortassis Græcè dixeris, ὁ νῦν καὶ τὰ ὅλα μακρὸν τῶν
παρόντων ἀποδημεῖ τῷ Δημόκλειτῳ, ἀπὸ τῆς, ὁ Δημόκλειτῳ ἐκ-
χεῖ τὸν νῦν παρὰ τοῖς παροῦσι, Democritus non habet men-
tem rebus presentibus intentam.

Velox.] Omnes enim univèrsitatis tractus & an-
gulos paullo momento percurrit, quod interrogatus
vnus sapientum, πῶς ἐστὶ τῶν πάντων τάχιστα, respondit, νῦν,
διὰ τῆς χεῖρας πάντων: quia noster animus corpore solutus,
quo tanquam vinculo coerceretur, idèdque τὸ δέμας,
vocatur, liberrimus atque celerissimus fit, εἰς πάντας τῶν
ἀποδημιῶν τάχιστα.

Scabies.] Latina & Græca appellatio ἰσθῆ & Sca-
bies bene convenit cum ratione utriusque vocis: nam
ut scabies a scabendo, sic τὸ ἰσθῆ παρὰ τὸ ἰσθῆ τῆς ἰσθῆ
κνίδου, ab eodem a scapendo & aliquid in summa parte at-
tingendo. Quomodo autem definitione rei inter se di-
scerepant consule Corn. Celsum, Plin. & Avicenn. & ma-
ximè nostrum Gott. in defini Med.

Nihil parvum.] Nihil humile, nec terrestre medite-
ris, sed altum & cæleste contempleris, ut, cuius impe-
tio mare intra suum alveum contineatur, ne effluat, ter-
ram que obruat: cuius etiam nutu partes anni vicissitu-
dine afficiantur ad corpora temperanda & fruges se-
rendas: hoc Græcè dixeris ἐδὲν μακρὸν φρονῆς, non parvâ sis
præditus sapientiâ talium rerum.

Temperet annum.] Festus inclinât τὸ ἄνθος παρὰ τὸ
ἄνθος, quod est spatium unius anni præteritum, de quo
lege Cratylum Platonis vidè οἱ ἐνθάδε λέγουσιν οἱ περὶ σοφοῦ
ἀρχόντες, qui anno superiore ἔσσαν ἡγεμόνες.

Sponte sua.] Hæc vox e Græco fluxit ἀποδῆ & hæc a
ἀποδῆ, libare, quod libatio debeat esse ἐκείνη, animo
quælibet rofici. Ita τὸ ἐρρεῖ παρὰ τὸ ἐρρεῖ, ab eo, quod
perit, & evanescit, ut Xenophon loquitur in συμποσ. ἐρ-
ρεῖ τὰ ἐμὰ παρὰ ἡμᾶς: res mea pessum eunt, ut stella, quum
occidunt, tale videntur præ se ferre. Vagæ autem stellæ
sunt Plinio errantia sidera, Virgilio stellæ palantes,
Græcis πλανήται ἀστέρες, ἀστὲρα πλανήται ἢ ἀστὲρα πλανώμενα, ἢ ἄσ-
τερα πλανήται: de quibus sic Atheniensis hospes l. 7. de leg.
Plat. sub. finem, non est profecto vera illa de sole ac luna,
cæterisque stellis vulgaris opinio, quod una pererent, sed
contrarias habet. Eandem enim viam unaquæque ipsarum,
non vero multas, sed unam semper in orbem permeat atque
perlustrat, quanquam per varias, multiplicisque vias cir-
cunferri videntur.

Premat.] Condat & occultet. Quum luna planè ab
oculis nostris semota & obfusca, Græcè dicitur ἀποπα-
ρημαία μῆτις: sed quum est in coitu cum sole, & cum ipso
easdem regiones occupat in eodem signo, συνοδία
quum præterea nos pleno lumen illustrat, πανσελιῶ:

item quum corniculata sub tertium diem novæ lunæ
incipit apparere, ἀλωσεῖδης, quum denique semiplena,
δισχότου.

Concordia discors.] Historia physicarum opinionum
de materia est repetenda e primo auscultatione sphyricæ
& tertio cap. lib. 1. Metaphys. vbi Aristoteles annu-
merat Empedoclem octo alijs, qui solam materiam
esse principium rerum putarunt: alij aliam, ut Thales
& Hippo aquam: Aleximenes & Diogenes acrem:
Hippasus & Heraclitus ignem: Anaximander corpus
quoddam igne densius: Empedocles elementa 4. A-
naxagoras non elementa, sed infinita homomerea esse
materiam & principium generationis. Hos certè Phy-
sicos Aristoteles dicit solam materiam attigisse neque
alias causas tractasse, cap. tamen 4. aggregat ad 4. alios
Empedoclem quantum causa efficiens sauctorem, qui
concordiam bonorum efficientem causam tribuerit i-
gni, discordiâ malorum aëti, aquæ, terræ. Hanc quoque
concordiam discordiæ sic Ovid lib. 1. Metam expressit.

Quæ ppe ubi temperem sumere humorum, calorque
Concipiunt & ab his oriuntur cuncta diobus:

Quumque sit ignis aqua pugnax, vapor humidus
omnes.

Res creat, & concors discordia fertibus apta est.

Hæc autem discors concordia cernitur in rebus, quæ
separatim confidatæ valdè inter se dissentiunt, sed
dam simulæ commiscetur & in unum conflantur,
mutuè sese contemperant virtute abdita, quæ ἁρμον-
σίος existit in cosmopœia ex illo Chao, id est, e cæco
elementorum acervo, rudique ac indigesta & informi
mole, quale quid faciliè animadvertas tam in nitida &
læta pictura & coloribus contrarijs illustrata, quam in
diversis musicæ tonis, ut perspicuum quoque est ex e-
jus artis ac reip. partibus inter se a Cicerone l. 2. de Rep.
comparatis. Ut in fidibus, aut ille, ac tibus, canique ip-
so ac vocibus concentus est quidam tenendus ex distinctis
sonis quem immutatam ac discrepantem aures erudite
ferre non possunt, isque concentus e dissimularum vo-
cum moderatione, concors tamen efficitur & congruens:
sic ex summis, & medijs & infimis interjectis ordinibus,
ut sonis, moderatâ ratione civitatem consensu dissimi-
limum concinere: & quæ harmonia a Musicis dicitur in
cantu. eam esse in civitate concordiam, arctissimum at-
que optimum omni in Rep. vinculum incolumitatis. Hæc
autem sententiam, τὴν concordiam discors quid possit, Do-
natus citat in Eunuch. Act. 4. Sc. 5. si sapias, quod scis,
nescias, non possumus nescire, ait, quod scimus, sed ita,
ut concordia discors: hoc posterius Horatij profertur,
ὅς διασπαστικὸν illius Terentiani, a Donato. Quemad-
modum enim e commoderatione vocum discrepan-
tium fit concentus: sic e dissimulatione scientiæ fit
quodammodo incititia, quum, quod scimus, ita conti-
nemus & dissimulamus, quasi nos id ignorare profus
existimarent omnes. De eodem Empedocle Cic. loquitur
in Dialog. de amicis. Agrigentinum quidem quen-
dam doctum virum carminibus Græcis vaticinatum fe-
runt, quæ in rerum natura, totoque mundo constarent,
quæque moverentur, ea contrahere amicitiam, dissipare
discordiam. Agellius testatur Empedoclem floruisse Mene-
lio Agrippâ, M. Horatio Pulvillo Coss. bello Vesente apud
fluvium Cremeram anno ab urbe cond. 277. Olympi-
ade 76. De ipsius poetæ Lactantius dubitat lib. 2. de Ori-
gine erroris cap. 13. vtrum Empedocles adscribendus
sit Poetis, an Philosophis, quâ de natura rerum scripsit.
Aristoteles tamen in arte poetica indicat nihil Homero
cū Empedocle planè præter metrum esse cômune. Quâ-
obrem illum quidem legitimum Poetam, hunc Physi-
cum potius, quàm Poetam meritò vocandum esse.
De hoc

De hoc cetera vide apud Laetium tam in ipsius vita, quam Parmenidis. Itē Quintil. l. 3. c. 1. Lucret. lib. 1. ac de consensu elementorum Oppian lib. 1.

Stertini.] De hoc Stertino Stoico dictum fuit Satyr. 3. lib. 2. addam tamen ex aliis hunc conscripsisse carmine Latino 220. libros de doctrina Stoica ut Empedoclem Græco multos de principiis rerum. quos certè videtur imitatus Lucretius, & nos ter Poeta hic irridere, quia fortasse res philosophice per se satis difficiles & obscuræ hoc genere stictæ orationis longè fiunt obscuriores.

Verum.] Sive lautè ac molliter, sive sordidè, parè ac duriter vitam toleras, te in familiaritatem Grosphi dede: sic verbum *utor* absolutè interdum usurpatur, quum de consuetudine & familiaritate quorundam verba fiunt: interdum adduntur & adverbia, ut pro Cluentio, *his Fabriciis semper usus est Oppianicus familiarissime, & quo pater usus plurimum,* pro quo etiam Cicero dicit pro Cornelio Balbo, versari in illius familiaritate, & primà Catilin. *nobiscum versare jam diutius non potes*, quod non potest exprimi per compositum *conversari*, nisi a malis imitatoribus Latinitatis. Sic Græci usurpant *ἔχθρου, μίσηδου τοῖς ἀγαθοῖς*, consuescere cum bonis *καὶ ἀγαθῶν*, ut vides ἐν ταύτῃ γράμῃ, κακοῖς ὀμιλεῖν, καὶ αὐτοῖς ἐχθρὴ κακῶς σοφοῖς ὀμιλεῖν, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς σοφοῖς, tu cum malis versans evades malus, cum sapientibus, sapiens.

Siquid petet.] Siquid te rogabit, defer illi amplius & cumulatus, quam rogaverit: ita puto sumendum ultro, ut a Servio in illo versu Aen. 2.

His lacrymis vitam damus & misere scimus ultro. ultro, inquit ille, non est sponte, nam jam rogaverat, sed insuper & venit ab eo, quod est ultra. Quia Trojani plus, quam Sinon rogaverat, præstiterunt: hocque sensu vis petitionis non cogitur elevari.

Verum & aquum.] De hac geminatione verborum dictum est Epist. 7. Qui autem fuerit hic Pompejus Grosphus nullà historià possum assequi: dubitarem equidem, essetne ille Grosphus, cui Ode 16. lib. 1. esset inscripta, nisi viderem, ipsum a Poeta induci longè ipso ditiozem, quod huic loco videtur dissentaneum: tandem tollitur mihi dubitatio, donec certius aliquid de eo comperere.

Annona. Hoc rectè Galli enunciant, *la provision d' amis ne consiste gueres, quand on fait plaisir aux gens de bien.* Ita enim adeptio Grosphi tanti amici commoda-

tior fiet, talisque amicitia constantior, ut a virtute profecta, & beneficiis aucta & alta. Annona autem non solum est frumenti, sed rerum etiam aliarum in annum repositarum, non solum in singulos menses, ut *στρωγία* militum.

Bonis ubiq; des.] Hic valdè mihi Lectio Jo. Passeratii Latinarum literarum Professoris Regii Lutetiæ probatur, *bonis ubi quid des*, quam ego libentius amplector ommissis aliorum conjecturis, quam *desst.* Vox autem *bonis* sic interdum absolutè sumitur pro viris existimatione virtutis celebratis. Ita Cicero loquitur & interpretatur ad Atticum lib. 8. Epistol. primà: *esst propediem video bonorum, id est, lautorum & locupletum urbem refertam fore*: ubi tamen vox prior explanationis ad mollitiem, posterior ad opes videtur referenda: quod ex illis viris bonis alii nolint pro Pompejo pericula subire: alii jacturam fortunarum suarum facere. Paræmiographus citat hunc locum in explanationem Adagij, *ἀνδρες ἑκατὸς πρὸς ἀσπίδος ἐκποδὸν ἄνδρων. ab infornato viro procul abstant amici.*

Cantaber.] Hic quod est per summam injuriam pattum, dicitur factam summà virtute: at ego contra idem sic intelligendum censeo e lib. 3. in Verrem, *la gent omnes provincie: queruntur omnes liberi populi: Regna denique jam de nostris cupiditatibus ac injuriis exposculant: locus intra Oceanum jam nullus est, neque tam longinquus, neque tam reconditus, quò non per hæc tempora nostrorum hominum libido, iniquitasq; pervaserit.* Sed de Cantabris jam dictum fuit Ode 6. l. 2.

Armenius cecidit.] Ex hujusmodi casu intelligitur cades & occisio facta, *ἀνευρέθητες τὸ λέγονται μετὰ τὸν βασιλῆα πρὸς εἰν. 1. 7.* Herodia. nam interfecti dicuntur cadere ac prosterni ante aras. Est autè Armenia regio Asiæ inter Taurum & Caucasum sita: de qua vide Strab. 2. & Plin. l. 6. de hac quoque victoria Suet. in Tiberio, c. 9. *Demde ducto ad Orientem exercitu regnum Armenia Tigrani restituit.* Sed de Phraate Parthorum Rege annotatum est Od. 2. l. 2. hic dicitur minor, id est, supplex, ut captivi supplicare solent, quemadmodum Virg. 3. Aen. inducit Achemenidem Græcum ad genua Trojanorum prostratum supplicantem.

Dixerat & genua amplexus, genibusq; volutans.] Ubi Servius annotat Physiçi genua misericordiæ consecrata volunt, ut aures memoriæ, frontè genio, dextram fidei, alibi notatum fuit. Præterea de *copiæ cornu* dictum fuit Ode 17. l. 1. & hic locus explicatus.

Explicatio Rethorica.

Anaphora est initio incisorum eadem voce repetitâ: præterea si has corporis partes *τροπικῶς* placet accipere, ut iam in dialecticis monui, metonymia erit subjectorū p rebus ad ea sultentâda idoneis.

b Metaphora est ab his, qui vino abstinent ad temperantiam in quovis genere esculentorum & poculentorum significandam. Idem tropus in *regale* pro magnis & immensis opibus.

c Synecdoche quædam est speciei pro quolibet victu parcò, tenui & duro. Videtur hic mihi similiter Horatius loqui, atque nonnulli parùm Logici, qui ad notionem communem, catholicam & generalem adungere solent specialem, quasi genus minimè vim suam cum suis formis communicaret. Sed hoc aliàs notavimus fieri κατ' ἐξ ὅλου.

d Synecdoche est meo judicio generis pro Pactolo tanquam cæteris fluminibus aumfluis celebriori pro inexhausta copia divitiarum & opum. Deinde in *Fortune* est metonymia caussæ, qualem Ethnici agnoscunt fortunam, pro auro & argento reliquisq; bonis, quæ ver-

su proximè sequenti significantur synecdochicòs nomine pecuniæ.

e Metaphora est a versantibus alibi, atque domi suæ, pro, dum Democritus ad res serias & graves, divinas ac cœlestes animum velut a corpore secretum & sejunctum attendit.

f Allegoria est e continuatis metaphoris a corpore, quod acuto vitiosi humoris morfu & urenti pruriginè non quiescere potest, nec contagione malâ cum aliis hominibus salubriter versari, ad inquietum Pleonectæ animum καὶ ἀπὸ πλεονεκτησίου ad inhumanitatem in sociabilem hominis avati indicandam.

g Metonymia subjecti pro vasto maris æstu tumidisq; motibus & agitationibus fluctuū marinorū, quos qui cõprimat ne redudent & effundatur in terrâ, hic quantum.

h Vox eadem idemq; sonus iteratur initio sententiarum κατὰ τὴν ἐν ἀνατολῇ.

i Hic potius est Allegoria, quam simplex metaphora ab imperitatore, qui neq; sulcos ducere rectos neq; cultello & vomere tellurè probè profcindere novit. Simplex ante fuit tropus Epist. 2.

Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 sed in acumē Stertini est metonymia adjuncti pro Stoico solerti & acuto.
 k Est hic primum perihrasis synecdochica victus lautioris ac splendidioris nomine piscium, deinde tenuioris & parioris per porrum & capē significati.
 l Metaphora ab esculentis & poculentis vilibus ac copiosis, ad facilitatem conciliandi amicos indicandam.
 m Metaphora est a situ & sede subjecta pro statu & conditione rerum adjunctarum, quomodo Terentius ufurpavit in Eunuchō, *conveni quendam mei loci atque ordinis.* Cicero Epist. 18. lib. 6. ad famil. vos videte, quid alia faciāt, isto loco foemina, id est, istā dignitate, vestri-que similes.
 n In his Cantaber, Armenius, Phraates est allegoria e

cōtinuatis synecdochis pro, hi populi, Cantabri Armeni & Parthi sunt devicti, ac Imperio Rom. subacti. Eodē tropi modo dicitur, *Virtute Neronis* pro fortitudine, non tamen sine allusione ad nomen & etymum Neronis, ut est cognoscere lib. 13. cap. 21. apud Agellium: *Nero, ait, sive Nerienes est verbum Sabinum, eoq; significatur virtus fortitudo* ut Ode 4. lib. 4. attigimus. Itaque ex Claudio, quos a Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia atque praestanti fortitudine, Nero appellatus est: Sed id Sabina a Grecis accepisse videntur: qui vincula & firmamenta membrorum τὰ μέλη dicunt; unde nos quoque Latine nervos appellamus. Nero Marti vis & potentia & majestas quaedam esse Marti demonstratur.
 o Sumtum est ab Amaltheae cornu, ut monuimus Ode 17. lib. 1.

EPIST. XIII. AD VINNIUM ASELLAM.

Theticum.

Vinnius prudenter instruitur ad libellos Poetae apto tempore, ut munus ornetur, maximè opportunā redditione, Imperatori offerendos,
 ὅπως τε βραδέως σπείσῃ μετὰ βραδύτητα τὸν κερὸν τῆς ἀποδόσεως ταύτης.

VT proficiscentem decui te saepe diuq;
 Augusto reddes signata volumina, Vinni,
 2. Si validus, si letus erit, si denique poscet:
 3. Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes operā vehemente minister.
 4. Site fortè mea gravis uret sarcina charta,
 Abjicit potius, quam quò perferre iuberis,
 c Clitellas ferus impingas: Asineq; paternum
 Cognomen vertas in risum & fabula fias.
 6. Viribus uteris per clivos, flumina, lamas,

7. Victor propositi simul ac perveneris illuc,
 Sic positum servabis onus, ne fortè sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
 Ut vinosa glomos furtiva & Pyrrhiana lana:
 20 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis
 8. Ne vulgo narres te sudavisse ferendo
 Carmina; quae possunt oculos auresq; morari
 Caesaris, oratus multa prece nitere porro.
 Vive, vale, cave, ne titubet mandat aq; frangas.

Analysis Dialectica.

Repetitur hac Epistola consilium Poetae de ratione reddendi Augusto Caesari missos libellos, quos Vinnio illuc proficisci prius pollicito dederat, ut facile prospicitur ex hac similitum collatione: quemadmodum, inquit, Vinni, tibi iter ingressuro praescripsi rationem reddendi Augusto meum munus: sic jam iterum rogo te, obsegnatum & occlusum illi tuto reddas. Est quidem certè hoc solenne feiè omnibus, iisque maximè, quialiquid novi vel scribunt vel mittunt ad summos clarissimosq; principes, ut hi primo rei missae aspectu fructuque ante omnes alios fideliter fruantur: quam ne quis intercipiat aut praeripiat incuriā tabellarii vel iniquitate, haec cautio & diligentia adhibetur in accurata fasciculi commendatione.
 2. Prima opportunae redditionis ratio est ex adjunctis, quod jam praecaverat Satyrā 1 lib. 2.
 Nisi dextro tempore, Flacci
 Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem.
 itaque quum, inquit, animadvertes Casarem optimè valere, ac jucunditati se dare, & aliquid a te reposcere, tum commodè reddes libellos.
 3. Cur autem haec observanda sint, docet altero argumento e fine, ne immo dicitur tuo erga me affectu, vel intempestivā sedulitate ac praepropria festinatione pro amore principis odium ipsius & in me & in meos libellos concites: animumque illum ab utroque abalienes.
 4. Tertium est argumentum ejusdem cautionis e comparatione majorum, ut, si fortè sarcina lebrorum nimis

inter viam ipsum gravabit illam deponat potius in aliquo itineris tuto diversorio, quam in eo loco (ubi Augustus erit) nimis de via fessus gravatè & rusticè illi det aliquod.
 Approbatio comparationis est rursus ex fine, ne propter talem defatigationem, & onus ineptè abjectum, velut ab asino fero, ridiculus fiat atque cognomine suo dignissimus videatur. Eodem pertinet quintum argumentum e diversis, quod non debeat in hoc fasciculo ferendo talem se gerere, qualem praese fert ipsius cognomen Asella: sed summa ope & contentione corporis difficultates & asperitates itineris superare omnes.
 5. Sextum cautionis argumentum e triplici dissimilitudine, ut, quum Asella eo pervenerit, quo erat fasciculus librorum perferendus, diligenter eum domi custodiat depositum, & quum nactus erit tempus reddendi opportunum, nullis testibus, nullis etiam arbitris illum clam & occultè offerat: non autem, ut agricola sub ala portant aperitè & palam ostentant agnos: non etiam, ut mulieres vino madentes glomos lanae & filii, non denique, ut conviva tribules ac bene poti in manibus gestant pileolos & calceos, non in capite, non in pedibus domum redeuntes.
 6. Hoc quoque silentium quod agere jubetur, de labore gestati fasciculi est ex fine, ut res occulta & nutritius petita veniet gratior & optabilior in manus imperatoris. Hortatur postremò ex effectis, ut hac mandata prudenter digerat: diligenter persequatur tandemq; conficiat: οὕτως ὁ κερὸς δέξει πλείους & χερὸν κορυφαί, sic opportunitas videbitur res totius perfectione continere e Pind. Πυθ. B.
 Enarra